

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 21ης Μαρτίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Σύναψη δημοσίων συμβάσεων – Οδηγία 2014/24/ΕΕ – Άρθρο 10, στοιχείο η' – Ειδικές εξαιρέσεις για συμβάσεις υπηρεσιών – Υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων – Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις – Υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών – Ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο»

Στην υπόθεση C-465/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο Ντίσελντορφ, Γερμανία) με απόφαση της 12ης Ιουνίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Falck Rettungsdienste GmbH,

Falck A/S

κατά

Stadt Solingen,

παρισταμένων των:

Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV,

Malteser Hilfsdienst eV,

Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Solingen,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύοντα του τρίτου τμήματος, J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan και D. Šváby (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: K. Malacek, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 5ης Σεπτεμβρίου 2018,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι Falck Rettungsdienste GmbH και Falck A/S, εκπροσωπούμενες από τους P. Friton και H.-J. Prieß, Rechtsanwälte,
- η Stadt Solingen, εκπροσωπούμενη από την H. Glahs, Rechtsanwältin, καθώς και από τους M. Kottmann και M. Rafii, Rechtsanwälte,
- ο Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV, εκπροσωπούμενος από τους J.-V. Schmitz και N. Lenger, Rechtsanwälte, καθώς και από την J. Wollmann, Rechtsanwältin,
- η Malteser Hilfsdienst eV, εκπροσωπούμενη από τον W. Schmitz-Rode, Rechtsanwalt,
- ο Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Solingen, εκπροσωπούμενος από τους R. M. Kieselmann και M. Pajunk, Rechtsanwälte,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και J. Möller,
- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους C.-R. Cantâr και R. H. Radu καθώς και από τις R. I. Hațieganu και C.-M. Florescu,
- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. R. Norum και τον K. B. Moen,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A. C. Becker καθώς και τον P. Ondrůšek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Νοεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των Falck Rettungsdienste GmbH και Falck A/S, αφενός, και του Stadt Solingen (δήμου Solingen, Γερμανία), αφετέρου, σχετικά με την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως «Υπηρεσίες διάσωσης στο Solingen – αριθμός σχεδίου V16737/128», παρτίδες 1 και 2 (στο εξής: επίμαχη σύμβαση), χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκηρύξεως συμβάσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2014/24

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 28, 117 και 118 της οδηγίας 2014/24 έχουν ως εξής:
«(28) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όταν παρέχονται από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή ενώσεις, εφόσον η ιδιαίτερη φύση των εν λόγω οργανισμών θα ήταν δύσκολο να διατηρηθεί σε περίπτωση που οι πάροχοι υπηρεσιών

θα έπρεπε να επιλεγούν σύμφωνα με τις διαδικασίες της παρούσας οδηγίας. Ωστόσο, η εξαίρεση δεν θα πρέπει να επεκταθεί πέραν των απολύτως απαραίτητων. Θα πρέπει ως εκ τούτου να οριστεί ρητά ότι οι υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών δεν θα πρέπει να αποκλειστούν. Εν προκειμένω, θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η Ομάδα 601 του CPV [Common Procurement Vocabulary (κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις)] «Υπηρεσίες Χερσαίων Μεταφορών» δεν καλύπτει τις υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών οι οποίες καλύπτονται από την τάξη 8514 του CPV. Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι οι υπηρεσίες του κωδικού 85143000-3 του CPV, οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά σε υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών, θα πρέπει να υπόκεινται στο ειδικό καθεστώς για κοινωνικές και άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες («απλοποιημένο καθεστώς»). Συνεπώς, οι μεικτές συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών ασθενοφόρων γενικά θα υπόκεινται επίσης στο απλουστευμένο καθεστώς, εάν η αξία των υπηρεσιών διακομιδής ασθενών είναι υψηλότερη από την αξία άλλων υπηρεσιών ασθενοφόρων.

[...]

(117) Η πείρα έχει δείξει ότι μια σειρά άλλων υπηρεσιών, όπως οι υπηρεσίες διάσωσης, πυρόσβεσης και φυλακών, παρουσιάζουν κατά κανόνα ορισμένο διασυνοριακό ενδιαφέρον μόνο από τη στιγμή που αποκτούν επαρκή κριτική μάζα χάρη στη σχετικά υψηλή αξία τους. Εφόσον δεν αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να καλύπτονται από το απλοποιημένο καθεστώς. Η πιθανότητα να παρουσιάσουν διασυνοριακό ενδιαφέρον ορισμένες άλλες κατηγορίες υπηρεσιών, όπως οι κρατικές υπηρεσίες ή οι υπηρεσίες προς το κοινωνικό σύνολο, στον βαθμό που η παροχή τους βασίζεται πράγματι σε συμβάσεις, είναι κατά κανόνα υπαρκτή μόνο άνω του ορίου των 750 000 [ευρώ]· [και κατά συνέπεια μόνο τότε θα πρέπει να υπόκεινται] στο απλοποιημένο καθεστώς.

(118) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η συνέχεια των δημόσιων υπηρεσιών, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να προβλέπει ότι [...] στις διαδικασίες προμήθειας για ορισμένες υγειονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες θα μπορούσαν να συμμετέχουν μόνο οργανισμοί που βασίζονται στην ίδια ευθύνη ή στην ενεργό συμμετοχή των υπαλλήλων στη διακυβέρνηση και υφιστάμενοι οργανισμοί, όπως [συνεταιρισμοί], όσον αφορά τη συμμετοχή στην παροχή των εν λόγω υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες. Το πεδίο εφαρμογής της παρούσας διάταξης περιορίζεται αποκλειστικά σε ορισμένες υγειονομικές, κοινωνικές και συναφείς υπηρεσίες, ορισμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, υπηρεσίες βιβλιοθηκών, αρχείων, μουσείων και άλλες πολιτιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες στο χώρο του αθλητισμού και υπηρεσίες για ιδιωτικά νοικοκυριά και δεν καλύπτει τις εξαιρέσεις που προβλέπει άλλως η παρούσα οδηγία. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες υπόκεινται μόνο στο ειδικό καθεστώς που προβλέπεται για τις κοινωνικές και λοιπές υπηρεσίες (“απλουστευμένο καθεστώς”).»

4 Το άρθρο 10 της ως άνω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Ειδικές εξαιρέσεις για συμβάσεις υπηρεσιών», ορίζει στο στοιχείο η' τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών για:

[...]

η) υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και καλύπτονται από τους ακόλουθους κωδικούς του CPV: 75250000-3 [πυροσβεστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διάσωσης], 75251000-0 [πυροσβεστικές υπηρεσίες], 75251100-1 [υπηρεσίες καταπολέμησης πυρκαγιών], 75251110-4 [υπηρεσίες πρόληψης πυρκαγιών], 75251120-7 [υπηρεσίες καταπολέμησης δασοπυρκαγιών], 75252000-7 [υπηρεσίες διάσωσης], 75222000-8 [υπηρεσίες πολιτικής άμυνας], 98113100-9 [υπηρεσίες πυρηνικής προστασίας] και 85143000-3 [υπηρεσίες ασθενοφόρων] πλην των υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών·

[...]».

- 5 Το κεφάλαιο I, που αφορά τις «[κ]οινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες» του επιγραφόμενου «Ειδικά καθεστώτα συμβάσεων» τίτλου III της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει τα άρθρα 74 έως 77.
- 6 Το άρθρο 77 της οδηγίας 2014/24, που φέρει τον τίτλο «Αποκλειστικές συμβάσεις για ορισμένες υπηρεσίες», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να παραχωρούν κατ' αποκλειστικότητα σε οργανισμούς το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων μόνο για τις αναφερόμενες στο άρθρο 74 υγειονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες οι οποίες καλύπτονται από τους κωδικούς CPV 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, από 85000000-9 έως 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8.

2. Ο προβλεπόμενος στην παράγραφο 1 οργανισμός πρέπει να πληροί όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) έχει ως στόχο την επιδίωξη αποστολής δημόσιας υπηρεσίας από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 1·
- β) τα κέρδη επενδύονται εκ νέου ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του οργανισμού. Η διανομή ή αναδιανομή κερδών θα πρέπει να γίνεται σε συμμετοχική βάση·
- γ) οι δομές διοίκησης ή ιδιοκτησίας του οργανισμού που εκτελεί τη σύμβαση βασίζονται στην ιδιοκτησία των υπαλλήλων ή σε αρχές συμμετοχικότητας ή απαιτούν την ενεργό συμμετοχή των υπαλλήλων, των χρηστών ή των ενδιαφερομένων· και
- δ) δεν έχει ανατεθεί στον οργανισμό από τη συγκεκριμένη αναθέτουσα αρχή σύμβαση για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες σύμφωνα με το παρόν άρθρο κατά την τελευταία τριετία.

[...]»

Το γερμανικό δίκαιο

- 7 Το άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, του Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (νόμου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού), της 26ης Ιουνίου 2013 (BGBl. I, σ. 1750), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: GWB), όριζε τα εξής:

«Γενικές εξαιρέσεις

1. Το παρόν [τέταρτο] τμήμα δεν εφαρμόζεται στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων ούτε στην ανάθεση συμβάσεων παραχωρήσεως:

[...]

- (4) που αφορούν υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων οι οποίες παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και καλύπτονται από τους κωδικούς CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 και 85143000-3, πλην των υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή

ασθενών. Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις κατά την έννοια του παρόντος σημείου είναι ιδίως τα κοινωφελή σωματεία που αναγνωρίζονται από την ομοσπονδιακή νομοθεσία ή τη νομοθεσία των ομόσπονδων κρατών ως οργανώσεις πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας.»

- 8 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του Gesetz über den Rettungsdienst sowie die Notfallrettung und den Krankentransport durch Unternehmer (Rettungsgesetz NRW – RettG NRW) (νόμου του ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας για τις υπηρεσίες διάσωσης καθώς και για τις επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης και τη διακομιδή με ασθενοφόρο από επιχειρήσεις), της 24ης Νοεμβρίου 1992, οι υπηρεσίες διάσωσης περιλαμβάνουν τις επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης, τη διακομιδή με ασθενοφόρο και την περίθαλψη μεγάλου αριθμού τραυματιών ή ασθενών σε περιπτώσεις καταστροφών ασυνήθιστα μεγάλης έκτασης. Βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του νόμου αυτού, οι επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης έχουν ως αποστολή την επιτόπια λήψη μέτρων για τη διάσωση της ζωής ασθενών που χρήζουν άμεσης βοήθειας, την εξασφάλιση της δυνατότητας διακομιδής τους καθώς και τη διακομιδή τους με ασθενοφόρα επανδρωμένα με ιατρό επειγόντων περιστατικών ή με ασθενοφόρα άμεσης βοήθειας, με διατήρηση της δυνατότητας διακομιδής τους και με αποφυγή πρόκλησης περαιτέρω βλαβών, σε κατάλληλο για την περαιτέρω περίθαλψή τους νοσοκομείο. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, του εν λόγω νόμου, αποστολή της διακομιδής με ασθενοφόρο είναι η παροχή εξειδικευμένης βοήθειας σε ασθενείς, τραυματίες ή άλλα πρόσωπα χρήζοντα βοήθειας που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 2, του νόμου αυτού και η διακομιδή τους, μεταξύ άλλων, με ασθενοφόρο υπό την περίθαλψη καταρτισμένου προσωπικού.
- 9 Το άρθρο 26, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του Zivilschutz- und Katastrophenhilfegesetz (νόμου για την πολιτική άμυνα και την αρωγή σε περιπτώσεις καταστροφών), της 25ης Μαρτίου 1997 (BGBl. I, σ. 726), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος περί πολιτικής προστασίας), προέβλεπε ότι ικανοί να συμμετάσχουν στην εκπλήρωση των κατά τον νόμο αυτό αποστολών είναι ιδίως η Arbeiter-Samariter-Bund (Ενωση Σαμαρειτών Εργαζομένων), η Deutsche Lebensrettungsgesellschaft (Γερμανική Εταιρία Διάσωσης), ο Deutsche Rote Kreuz (Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός), η Johanniter-Unfall Hilfe (Ενωση Ιωαννιτών για την Αρωγή στα Θύματα Ατυχημάτων) και η Malteser-Hilfsdienst (Υπηρεσία Αρωγής του Τάγματος των Ιπποτών της Μάλτας).
- 10 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, και παράγραφος 2, του Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz (νόμου για την προστασία από τις πυρκαγιές, την παροχή αρωγής και την πολιτική προστασία), της 17ης Δεκεμβρίου 2015 (στο εξής: νόμος για την προστασία από τις πυρκαγιές), έχει ως εξής:

«(1) Τα κοινωφελή σωματεία ιδιωτικού χαρακτήρα παρέχουν τη συνδρομή τους σε περιπτώσεις ατυχημάτων και δημόσιας σημασίας καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, επεμβάσεων μεγάλης κλίμακας και καταστροφών, εφόσον έχουν δηλώσει ενώπιον της ανώτατης εποπτεύουσας αρχής ότι προτίθενται να συμμετάσχουν και η αρχή αυτή έχει διαπιστώσει τη γενική ικανότητά τους να συμμετάσχουν και την ανάγκη για τη συμμετοχή αυτή (αναγνωρισμένα κοινωφελή σωματεία). [...]

2. Για τις οργανώσεις του άρθρου 26, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του [νόμου για την πολιτική προστασία] δεν απαιτείται δήλωση συμμετοχής και διαπίστωση της γενικής ικανότητας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 11 Τον Μάρτιο του 2016, ο δήμος Solingen αποφάσισε να ανανεώσει για διάστημα πέντε ετών την ανάθεση της συμβάσεως που είχε ως αντικείμενο τις υπηρεσίες διάσωσης. Η σύμβαση αφορούσε ειδικότερα τη χρήση δημοτικών ασθενοφόρων άμεσης βοήθειας, αφενός, για τις επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης, με κύρια αποστολή την περίθαλψη ασθενών που χρήζουν άμεσης βοήθειας από διασώστη

επικουρούμενο από διασώστη βασικής εκπαίδευσης και, αφετέρου, για τη διακομιδή με ασθενοφόρο, με κύρια αποστολή την περίθαλψη ασθενών από διασώστη βασικής εκπαίδευσης επικουρούμενο από εθελοντή διασώστη.

- 12 Ο δήμος Solingen δεν δημοσίευσε προκήρυξη στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αντιθέτως, στις 11 Μαΐου 2016, κάλεσε τέσσερα κοινωφελή σωματεία, μεταξύ των οποίων και τους τρεις προσεπικαλούμενους ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, να υποβάλουν προσφορές.
- 13 Κατόπιν της λήψεως των προσφορών, ανατέθηκε αντιστοίχως στην Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch Land eV και στη Malteser Hilfsdienst eV από μία από τις δύο παρτίδες που αποτελούσαν την επίμαχη σύμβαση.
- 14 Η Falck Rettungsdienste, που είναι πάροχος υπηρεσιών διάσωσης και υγείας, καθώς και ο όμιλος Falck A/S στον οποίον ανήκει η Falck Rettungsdienste (στο εξής, από κοινού: Falck κ.λπ.) επικρίνουν τον δήμο Solingen για το ότι ανέθεσε την επίμαχη σύμβαση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκηρύξεως συμβάσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Άσκησαν επομένως ενώπιον του Vergabekammer Rheinland (οργάνου επιλύσεως διαφορών από διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων της Ρηνανίας, Γερμανία) προσφυγή με αίτημα να διαπιστωθεί ότι η de facto ανάθεση έθιγε τα δικαιώματά τους και ότι ο δήμος Solingen υποχρεούτο, εάν ενέμενε στην πρόθεσή του να συνάψει την επίμαχη σύμβαση, να προβεί στην ανάθεση κατόπιν σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης διαδικασίας υποβολής προσφορών.
- 15 Με απόφαση της 19ης Αυγούστου 2016, το ως άνω δικαιοδοτικό όργανο απέρριψε την προσφυγή αυτή ως απαράδεκτη.
- 16 Κατά της αποφάσεως του οργάνου επιλύσεως διαφορών από διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων της Ρηνανίας, οι Falck κ.λπ. άσκησαν έφεση ενώπιον του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείου Ντίσελντορφ, Γερμανία). Οι Falck κ.λπ. αιτιώνται το ως άνω δικαιοδοτικό όργανο ότι δεν ερμήνευσε το άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, πρώτη περίοδος, του GWB, το κείμενο του οποίου συμπίπτει πλήρως με το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία αυτή.
- 17 Ενώπιον του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείου Ντίσελντορφ), οι Falck κ.λπ. υποστηρίζουν ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη υπηρεσίες διάσωσης δεν συνιστούν υπηρεσίες πρόληψης κινδύνων. Η έννοια της «πρόληψης κινδύνων» παραπέμπει μόνο στην πρόληψη κινδύνων που αφορούν συγκεντρώσεις μεγάλου αριθμού προσώπων σε εξαιρετικές καταστάσεις και κατά συνέπεια δεν έχει δική της ιδιαίτερη σημασία και δεν συμπεριλαμβάνει την πρόληψη κινδύνων για την υγεία και τη ζωή μεμονωμένων προσώπων. Συνεπώς, η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, η οποία εμπεριέχει, πέραν της υπηρεσίας μεταφοράς, την περίθαλψη από διασώστη βασικής εκπαίδευσης επικουρούμενο από εθελοντή διασώστη (στο εξής: ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο), δεν εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 διότι συνιστά απλώς υπηρεσία ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών.
- 18 Εξάλλου, ο εθνικός νομοθέτης δεν μπορεί να αποφασίσει ότι οι τρεις προσεπικαλούμενοι ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου είναι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις απλώς και μόνο διότι αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο ως κοινωφελή σωματεία σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, δεύτερη περίοδος, του GWB. Ειδικότερα, οι προϋποθέσεις από τις οποίες το δίκαιο της Ένωσης εξαρτά τον χαρακτηρισμό ως «μη κερδοσκοπικής οργανώσεως» είναι αυστηρότερες λαμβανομένων υπόψη των αποφάσεων της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 «Sprezzino» κ.λπ. (C-113/13, EU:C:2014:2440), καθώς και της 28ης Ιανουαρίου 2016, CASTA κ.λπ. (C-50/14, EU:C:2016:56), ή τουλάχιστον λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 77, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/24.

- 19 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η έφεση την οποία άσκησαν οι Falck κ.λπ. μπορεί να γίνει δεκτή αν δεν πληρούται έστω και μία από τις προϋποθέσεις της εξαιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, του GWB. Πρέπει κατά συνέπεια να κριθεί, πρώτον, αν η επίμαχη σύμβαση αφορά υπηρεσίες πρόληψης κινδύνων, δεύτερον, από ποιο σημείο και μετά θεωρείται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την απόκτηση του καθεστώτος της μη κερδοσκοπικής οργανώσεως ή ενώσεως και, τρίτον, ποια είναι η φύση των υπηρεσιών που εμπίπτουν στον όρο «υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών» ο οποίος χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή.
- 20 Κατά το αιτούν δικαστήριο, ενώ η πολιτική προστασία έχει ως αντικείμενο τις απρόβλεπτες καταστροφές μεγάλης κλίμακας σε καιρό ειρήνης, η πολιτική άμυνα αφορά την προστασία του άμαχου πληθυσμού σε καιρό πολέμου. Η έννοια των «υπηρεσιών πρόληψης κινδύνων» θα μπορούσε πάντως να συμπεριλάβει τις υπηρεσίες πρόληψης κινδύνων για την υγεία και τη ζωή μεμονωμένων προσώπων, όταν πρόκειται για άμεση απειλή που πηγάζει από τρέχοντες κινδύνους όπως η φωτιά, οι ασθένειες ή τα ατυχήματα. Η ερμηνεία αυτή της έννοιας της «πρόληψης κινδύνων» επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο καθόσον η στενή ερμηνεία την οποία προσβέουν οι Falck κ.λπ. δεν θα προσέδιδε στην έννοια αυτή κανένα αυτοτελές ρυθμιστικό περιεχόμενο δεδομένου ότι η εν λόγω έννοια θα συνέπιπτε ενίοτε με την έννοια της «πολιτικής άμυνας» και ενίοτε με την έννοια της «πολιτικής προστασίας».
- 21 Εξάλλου, ο σκοπός της εξαιρέσεως του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, όπως αποσαφηνίζεται από την πρώτη περίοδο της αιτιολογικής σκέψεως 28 της ως άνω οδηγίας, είναι να παράσχει στις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις τη δυνατότητα να εξακολουθήσουν να εργάζονται στον τομέα των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης χάριν της ευημερίας των πολιτών χωρίς να διατρέχουν κίνδυνο εκτοπισμού τους από την αγορά εξαιτίας υπερβολικά μεγάλου ανταγωνισμού εκ μέρους των επιχειρήσεων εμπορικού σκοπού. Δεδομένου όμως ότι οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα των καθημερινών υπηρεσιών διάσωσης υπέρ ιδιωτών, η εξαίρεση αυτή δεν θα επιτύγχανε τον σκοπό της εάν εφαρμόζοταν μόνο στις υπηρεσίες με αντικείμενο την πρόληψη μεγάλης κλίμακας καταστροφών.
- 22 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν ο κανόνας του άρθρου 107, παράγραφος 1, σημείο 4, δεύτερη περίοδος, του GWB συμβιβάζεται με την κατά το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 έννοια των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων ή ενώσεων στο μέτρο που η νομική αναγνώριση, από το εθνικό δίκαιο, του καθεστώτος οργανώσεως πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας δεν εξαρτάται οπωσδήποτε από το αν η οργάνωση είναι μη κερδοσκοπική.
- 23 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες σχετικά με την επιχειρηματολογία των Falck κ.λπ. κατά την οποία μια μη κερδοσκοπική οργάνωση πρέπει να πληροί και άλλες προϋποθέσεις που απορρέουν από το άρθρο 77, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/24 ή και από τις αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 «Sprezzino» κ.λπ. (C-113/13, EU:C:2014:2440), καθώς και της 28ης Ιανουαρίου 2016, CASTA κ.λπ. (C-50/14, EU:C:2016:56).
- 24 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ακόμη ότι οι υπηρεσίες πρόληψης κινδύνων που καλύπτονται από τον κωδικό CPV 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων), εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 (στο εξής: εξαίρεση), πλην των «υπηρεσιών ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών» (στο εξής: εξαίρεση της εξαιρέσεως). Συναφώς, τίθεται το ζήτημα αν η ως άνω εξαίρεση της εξαιρέσεως καταλαμβάνει μόνον τη διακομιδή ασθενούς με ασθενοφόρο χωρίς καμία ιατρική περίθαλψη ή αν περιλαμβάνει και την ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, στο πλαίσιο της οποίας ο ασθενής λαμβάνει ιατρική βοήθεια.

25 Στο ανωτέρω πλαίσιο το Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο Ντίσελντορφ) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συνιστούν η παροχή περιθάλψεως σε χρήζοντες άμεσης βοήθειας ασθενείς εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας [Rettungswagen] από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης και η παροχή περιθάλψεως σε ασθενείς εντός κοινού ασθενοφόρου από διασώστη βασικής εκπαίδευσης/εθελοντή διασώστη “υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων” κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο η’, της οδηγίας [2014/24], που εμπίπτουν στους κωδικούς CVP 7525000-7 (υπηρεσίες διάσωσης) και 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων);
- 2) Μπορεί να θεωρηθεί ότι το άρθρο 10, στοιχείο η’, της οδηγίας [2014/24] έχει την έννοια ότι “μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις” συνιστούν ιδίως οι οργανώσεις αρωγής που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο ως οργανώσεις πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας;
- 3) Συνιστούν “μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις” κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο η’, της οδηγίας [2014/24] οι οργανώσεις οι οποίες έχουν ως σκοπό την εκπλήρωση καθηκόντων κοινής ωφελείας και δεν αποβλέπουν στην επίτευξη κέρδους, επενδύουν δε εκ νέου τα τυχόν κέρδη προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της οργανώσεως;
- 4) Συνιστά η διακομιδή με κοινό ασθενοφόρο ασθενούς εφόσον αυτός περιθάλπεται από διασώστη βασικής εκπαίδευσης/εθελοντή διασώστη (καλούμενη “ειδική διακομιδή ασθενούς”) “υπηρεσία ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών” κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο η’, της οδηγίας 2014/24, η οποία δεν εμπίπτει στην τομεακή εξαίρεση και για την οποία ισχύουν οι διατάξεις της οδηγίας 2014/24;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του τετάρτου ερωτήματος

- 26 Καταρχάς, υπογραμμίζεται, όπως τόνισε και το αιτούν δικαστήριο, ότι η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης και η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο δεν συνιστούν ούτε «υπηρεσίες πολιτικής άμυνας» ούτε «υπηρεσίες πολιτικής προστασίας».
- 27 Επομένως, πρέπει να κριθεί ότι, με το πρώτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, στοιχείο η’, της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, αφενός, η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης και, αφετέρου, η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο εμπίπτουν στην έννοια των «υπηρεσιών πρόληψης κινδύνων» και αντιστοίχως στους κωδικούς CPV 75252000-7 (υπηρεσίες διάσωσης) και 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων) και, επομένως, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας ή αν οι υπηρεσίες αυτές είναι «υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών», οι οποίες υπόκεινται, για τον λόγο αυτό, στο ειδικό καθεστώς που προβλέπεται για τις κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες.
- 28 Υπογραμμίζεται ότι η οδηγία 2014/24 δεν ορίζει την έννοια της «πρόληψης κινδύνων» και ότι, κατά πάγια νομολογία, από τις επιταγές τόσο της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι το γράμμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει κανονικά να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο σε ολόκληρη την

Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή και τον σκοπό που επιδιώκει η επίμαχη κανονιστική ρύθμιση (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Ιανουαρίου 1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, σκέψη 11, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Linster, C-287/98, EU:C:2000:468, σκέψη 43).

- 29 Μολονότι είναι αληθές ότι οι έννοιες της «πολιτικής προστασίας» και της «πολιτικής άμυνας» παραπέμπουν σε καταστάσεις στις οποίες πρέπει να αντιμετωπιστεί μια συλλογικής φύσεως ζημία, όπως, παραδείγματος χάριν, σεισμός, τσουνάμι ή και πόλεμος, εξ αυτού δεν συνάγεται κατ' ανάγκην ότι η επίσης διαλαμβανόμενη στο άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 έννοια της «πρόληψης κινδύνων» πρέπει να έχει μια τέτοια συλλογική διάσταση.
- 30 Ειδικότερα, τόσο από τη γραμματική όσο και από τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 προκύπτει ότι η «πρόληψη κινδύνων» αφορά τόσο τους συλλογικούς όσο και τους ατομικούς κινδύνους.
- 31 Πρώτον, αυτό καθεαυτό το γράμμα της ως άνω διατάξεως κατονομάζει διάφορους κωδικούς CPV που παραπέμπουν σε κινδύνους οι οποίοι μπορούν να είναι τόσο συλλογικής όσο και ατομικής φύσεως. Τούτο ισχύει ιδίως για τους κωδικούς CPV 75250000-3 (πυροσβεστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διάσωσης), 75251000-0 (πυροσβεστικές υπηρεσίες), 75251100-1 (υπηρεσίες καταπολέμησης πυρκαγιών), 75251110-4 (υπηρεσίες πρόληψης πυρκαγιών) και, ειδικότερα, δεδομένου του αντικειμένου της υποθέσεως της κύριας δίκης, για τους κωδικούς 75252000-7 (υπηρεσίες διάσωσης) και 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων).
- 32 Δεύτερον, το να απαιτείται να έχει η πρόληψη κινδύνων συλλογική διάσταση θα στερούσε τον όρο αυτό από οποιοδήποτε αυτοτελές περιεχόμενο δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή θα συνέπιπτε συστηματικά είτε με την πολιτική προστασία είτε με την πολιτική άμυνα. Οσάκις δε μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης επιδέχεται πλείονες ερμηνείες πρέπει να προτιμάται η ερμηνεία η οποία διασφαλίζει την πρακτική της αποτελεσματικότητας (απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2000, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-434/97, EU:C:2000:98, σκέψη 21).
- 33 Τρίτον, από συστηματικής απόψεως, η ερμηνεία αυτή του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 επιβεβαιώνεται από την αιτιολογική σκέψη 28 της ίδιας οδηγίας. Ειδικότερα, η ως άνω αιτιολογική σκέψη προβλέπει, στην πρώτη περίοδο, ότι «[η] παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όταν παρέχονται από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή ενώσεις, εφόσον η ιδιαίτερη φύση των εν λόγω οργανισμών θα ήταν δύσκολο να διατηρηθεί σε περίπτωση που οι πάροχοι υπηρεσιών θα έπρεπε να επιλεγούν σύμφωνα με τις διαδικασίες της παρούσας οδηγίας». Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας δεν περιορίζεται μόνο στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης που παρέχονται σε περίπτωση επέλευσης συλλογικών κινδύνων. Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η δραστηριότητα των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης κοινωφελών σωματείων συνίσταται κυρίως σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης οι οποίες, κατά κανόνα, αφορούν καθημερινές επεμβάσεις υπέρ μεμονωμένων ατόμων. Ειδικότερα, ακριβώς χάρη στην εμπειρία που κατ' αυτόν τον τρόπο αποκτούν, παρέχοντας τις καθημερινές αυτές υπηρεσίες διάσωσης, δύνανται οι ως άνω μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις, κατά το αιτούν δικαστήριο, να εκπληρώσουν την αποστολή τους στην περίπτωση που πρέπει να παράσχουν υπηρεσίες «πολιτικής προστασίας» και «πολιτικής άμυνας».
- 34 Τέταρτον, όπως υποστήριξε και η Γερμανική Κυβέρνηση στις γραπτές παρατηρήσεις της, εάν η πρόληψη κινδύνων και, επομένως, η προβλεπόμενη στο άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 γενική εξαίρεση περιοριζόταν αποκλειστικώς στη διάσωση σε περιπτώσεις εξαιρετικών καταστάσεων, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θα είχε χρειαστεί να μνημονεύσει στην εξαίρεση της εξαιρέσεως την απλή διακομιδή με ασθενοφόρο. Συναφώς, πρέπει να θεωρηθεί, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 48 των προτάσεών του, ότι ο λόγος για τον οποίο ο νομοθέτης της Ένωσης

έκρινε σκόπιμο να μνημονεύσει τις «υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών», είναι ότι, διαφορετικά, οι υπηρεσίες αυτές θα έπρεπε να θεωρούνται ότι εμπίπτουν στην προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή εξαίρεση.

- 35 Συνεπώς, ο σκοπός τον οποίο αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας 2014/24 δεν θα επιτυγχανόταν εάν ο όρος «πρόληψη κινδύνων» έπρεπε να νοηθεί υπό την έννοια ότι αφορά μόνον την πρόληψη συλλογικών κινδύνων.
- 36 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να διαπιστωθεί ότι τόσο η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης όσο και η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο εμπίπτουν στην κατά το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 έννοια της «πρόληψης κινδύνων».
- 37 Μένει συνεπώς να κριθεί εάν οι δύο αυτές υπηρεσίες καλύπτονται από κάποιον από τους απαριθμούμενους στη διάταξη αυτή κωδικούς CPV.
- 38 Καταρχάς πρέπει να γίνει αναφορά στη δομή του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, που περιέχει εξαίρεση και εξαιρέση της εξαιρέσεως. Ειδικότερα, η διάταξη αυτή εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής των κλασικών κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων, υπό τη διττή προϋπόθεση ότι οι υπηρεσίες αυτές αντιστοιχούν στους παρατιθέμενους στη διάταξη αυτή κωδικούς CPV και ότι παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις. Πλην όμως η εξαίρεση αυτή από την εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει μια εξαίρεση της εξαιρέσεως, υπό την έννοια ότι δεν ισχύει για τις υπηρεσίες ασθενοφόρων για τη διακομιδή ασθενών, οι οποίες εμπίπτουν στο απλουστευμένο καθεστώς συνάψεως δημοσίων συμβάσεων των άρθρων 74 έως 77 της οδηγίας 2014/24.
- 39 Ο σκοπός της εξαιρέσεως είναι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 28 της ως άνω οδηγίας, να διαφυλαχθεί η ιδιαίτερη φύση των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων ή ενώσεων μέσω της μη υπαγωγής τους στις καθοριζόμενες στην εν λόγω οδηγία διαδικασίες. Η ίδια αιτιολογική σκέψη προβλέπει πάντως ότι η εξαίρεση αυτή δεν θα πρέπει να επεκταθεί πέραν του απολύτως αναγκαίου μέτρου.
- 40 Στο πλαίσιο αυτό, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του, ουδεμία αμφιβολία υπάρχει ότι η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών η οποία επιπλέον παρέχεται εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης καλύπτεται από τον κωδικό CPV 75252000-7 (υπηρεσίες διάσωσης).
- 41 Πρέπει επομένως να εκτιμηθεί εάν η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο επίσης εμπίπτει στον ως άνω κωδικό ή στον κωδικό CPV 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων).
- 42 Συναφώς, από τη διατύπωση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος φαίνεται να προκύπτει ότι η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο δεν ταυτίζεται με τη διακομιδή ασθενών που χρήζουν άμεσης βοήθειας. Ειδικότερα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 33 των προτάσεών του, το αιτούν δικαστήριο διέκρινε μεταξύ, αφενός, της περιθάλψεως χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας και, αφετέρου, της περιθάλψεως ασθενών εντός απλού ασθενοφόρου από διασώστη βασικής εκπαίδευσης/εθελοντή διασώστη. Διαπιστώνεται επομένως ότι το δεύτερο είδος περιθάλψεως, το οποίο χαρακτηρίζεται από το αιτούν δικαστήριο ως ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, δεν παρέχεται με ασθενοφόρο άμεσης βοήθειας και με όλον τον εξειδικευμένο ιατρικό εξοπλισμό που αυτό συνεπάγεται αλλά με κοινό ασθενοφόρο που μπορεί να είναι και απλό μεταφορικό όχημα.

- 43 Πλην όμως από το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψεως 28, προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή εξαίρεση από τους κανόνες περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων υπέρ των υπηρεσιών πρόληψης κινδύνων ισχύει μόνον όσον αφορά ορισμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και δεν πρέπει να επεκταθεί πέραν των απολύτως απαραίτητων.
- 44 Εξ αυτού συνάγεται ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 10, στοιχείο η', της ως άνω οδηγίας μη εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων συνδέεται άρρηκτα με την ύπαρξη υπηρεσίας έκτακτης ανάγκης.
- 45 Συνεπώς, η παρουσία καταρτισμένου προσωπικού σε κοινό ασθενοφόρο δεν αρκεί αφ' εαυτής για να υφίσταται υπηρεσία ασθενοφόρων καλυπτόμενη από τον κωδικό CPV 85143000-3.
- 46 Έκτακτη ανάγκη μπορεί παρ' όλ' αυτά να στοιχειοθετείται, δυνητικώς τουλάχιστον, στην περίπτωση που πρέπει να διακομισθεί ασθενής ως προς τον οποίο υφίσταται κίνδυνος να επιδεινωθεί η κατάσταση της υγείας του κατά την εν λόγω διακομιδή. Μόνον υπό τις προϋποθέσεις αυτές θα μπορούσε η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο να εμπίπτει στην προβλεπόμενη στο άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων.
- 47 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, τόσο ο δήμος Solingen όσο και η Γερμανική Κυβέρνηση δήλωσαν, κατ' ουσίαν, ότι η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι, λόγω της καταστάσεως της υγείας του ασθενούς, ανά πάσα στιγμή μπορεί να ανακύψει στο μεταφορικό όχημα κατάσταση ανάγκης.
- 48 Επομένως, ακριβώς λόγω της υπάρξεως κινδύνου να επιδεινωθεί η κατάσταση της υγείας του ασθενούς κατά τη διακομιδή του θα πρέπει να ευρίσκεται στο όχημα προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο στις πρώτες βοήθειες ώστε να μπορεί να περιθάλψει τον ασθενή και, ενδεχομένως, να του παράσχει την επείγουσα ιατρική φροντίδα που θα μπορούσε να χρειαστεί.
- 49 Πρέπει εξάλλου να διευκρινιστεί ότι ο κίνδυνος επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του ασθενούς πρέπει, καταρχήν, να μπορεί να εκτιμηθεί αντικειμενικώς.
- 50 Συνεπώς, η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο είναι ικανή να αποτελέσει «υπηρεσία ασθενοφόρων» εμπίπτουσα στον παρατιθέμενο στο άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 κωδικό CPV 85143000-3 μόνον όταν, αφενός, διενεργείται πράγματι από κατάλληλα εκπαιδευμένο στις πρώτες βοήθειες προσωπικό και, αφετέρου, αφορά ασθενή ως προς τον οποίον υφίσταται κίνδυνος επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του κατά την εν λόγω διακομιδή.
- 51 Επομένως, στο πρώτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στην προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων συμπεριλαμβάνεται η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης, η οποία καλύπτεται από τον κωδικό CPV 75252000-7 (υπηρεσίες διάσωσης) καθώς και η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, η οποία καλύπτεται από τον κωδικό CPV 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων), κατά το μέτρο που, όσον αφορά την ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, διενεργείται πράγματι από κατάλληλα εκπαιδευμένο στις πρώτες βοήθειες προσωπικό και αφορά ασθενή ως προς τον οποίο υφίσταται κίνδυνος επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του κατά την ως άνω διακομιδή.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 52 Με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια, αφενός, ότι δεν επιτρέπει κοινωφελή σωματεία που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο ως οργανώσεις πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας να θεωρούνται «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής στο μέτρο που η αναγνώριση του καθεστώτος κοινωφελούς σωματείου δεν εξαρτάται, βάσει του εθνικού δικαίου, από την επιδίωξη μη κερδοσκοπικού σκοπού και, αφετέρου, ότι οι οργανώσεις ή οι ενώσεις οι οποίες αποσκοπούν στην επιτέλεση κοινωνικού έργου, δεν έχουν εμπορικό σκοπό και επενδύουν εκ νέου τα τυχόν κέρδη προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της οργανώσεως ή της ενώσεως συνιστούν «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.
- 53 Πρώτον, αρκεί η διαπίστωση ότι από αυτή καθεαυτήν την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η νομική αναγνώριση βάσει του γερμανικού δικαίου, κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, δεύτερη περίοδος, του GWB, του καθεστώτος οργανώσεως πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας δεν εξαρτάται απαραίτητως από το αν η οικεία οργάνωση είναι μη κερδοσκοπική.
- 54 Ειδικότερα, το άρθρο 26, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί πολιτικής προστασίας προβλέπει απλώς ότι ικανοί να συμμετάσχουν στην εκπλήρωση των κατά τον νόμο αυτό αποστολών είναι ιδίως η Ένωση Σαμαρειτών Εργαζομένων, η Γερμανική Εταιρία Διάσωσης, ο Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός, η Ένωση Ιωαννιτών για την Αρωγή στα Θύματα Ατυχημάτων και η Υπηρεσία Αρωγής του Τάγματος των Ιπποτών της Μάλτας. Η κατ' αυτόν τον τρόπο απονεμόμενη στα πέντε αυτά κοινωφελή σωματεία πιστοποίηση ικανότητας απαλλάσσει τα ως άνω σωματεία, κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του νόμου για την προστασία από τις πυρκαγιές, από την υποχρέωση διαπιστώσεως της γενικής ικανότητάς τους να συμμετάσχουν στις επιχειρήσεις διάσωσης ή αρωγής σε περιπτώσεις ατυχημάτων και δημόσιας σημασίας καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, επεμβάσεων μεγάλης κλίμακας και καταστροφών.
- 55 Προκύπτει εξάλλου ότι ούτε το άρθρο 26, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί πολιτικής προστασίας ούτε το άρθρο 18, παράγραφος 2, του νόμου για την προστασία από τις πυρκαγιές αναφέρει αν και σε ποιον βαθμό λαμβάνεται υπόψη ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας της δραστηριότητας και αν αυτός αποτελεί προϋπόθεση της αναγνώρισεως του καθεστώτος κοινωφελούς σωματείου.
- 56 Υπό τις συνθήκες αυτές, η απονομή από το γερμανικό δίκαιο του καθεστώτος «οργανώσεως πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας» δεν εξασφαλίζει με βεβαιότητα ότι οι οντότητες που απολαύουν του καθεστώτος αυτού δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.
- 57 Υπογραμμίζεται πάντως ότι, στις γραπτές παρατηρήσεις του, ο Arbeiter-Samariter-Bund Regionalverband Bergisch-Land (τοπικός σύνδεσμος Bergisch-Land της Ένωσης Σαμαρειτών Εργαζομένων) υποστήριξε ότι, κατά το άρθρο 52 του Abgabenordnung (φορολογικού κώδικα), ένα πρόσωπο οφείλει, επ' απειλή απώλειας του καθεστώτος της μη κερδοσκοπικής οργανώσεως, να ασκεί παγίως δραστηριότητα προοριζόμενη να ωφελήσει, κατά τρόπο ανιδιοτελή, το κοινωνικό σύνολο από υλικής, πνευματικής ή ηθικής απόψεως.
- 58 Συναφώς, είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εκτιμήσει εάν το άρθρο 107, παράγραφος 1, σημείο 4, δεύτερη περίοδος, του GWB, σε συνδυασμό με το άρθρο 52 του φορολογικού κώδικα, μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς τις επιταγές του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24.

- 59 Δεύτερον, «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις» κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 συνιστούν οι οργανώσεις ή ενώσεις οι οποίες αποσκοπούν στην επιτέλεση κοινωνικού έργου, δεν έχουν εμπορικό σκοπό και επενδύουν εκ νέου τα τυχόν κέρδη προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της οργανώσεως ή της ενώσεως.
- 60 Συναφώς, διαπιστώνεται, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 74 έως 77 των προτάσεων του, ότι οι κατά την αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας 2014/24 μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις δεν χρειάζεται να πληρούν επιπλέον τις προϋποθέσεις του άρθρου 77, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας. Ειδικότερα, δεν υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ, αφενός, των ως άνω διαλαμβανόμενων στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 28 οργανώσεων ή ενώσεων και, αφετέρου, των κατά την αιτιολογική σκέψη 118 της οδηγίας αυτής «οργανισμ[ών] που βασίζονται στην ίδια ευθύνη ή στην ενεργό συμμετοχή των υπαλλήλων στη διακυβέρνηση» και «υφιστάμεν[ων] οργανισμ[ών], όπως [συνεταιρισμών]». Δεν μπορεί επομένως να υπάρχει αντιστοιχία ούτε μεταξύ του άρθρου 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24, που εξαιρεί ορισμένες δραστηριότητες των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων ή ενώσεων από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας, και του άρθρου 77 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο υπάγει ορισμένες δραστηριότητες των οργανισμών που βασίζονται στην ιδιοκτησία των υπαλλήλων ή στην ενεργό συμμετοχή τους στη διακυβέρνηση του οργανισμού και των υφιστάμενων οργανισμών, όπως των συνεταιρισμών, σε απλοποιημένο καθεστώς το οποίο προβλέπεται στα άρθρα 74 έως 77 της οδηγίας 2014/24.
- 61 Επομένως, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια, αφενός, ότι δεν επιτρέπει κοινωφελή σωματεία που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο ως οργανώσεις πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας να θεωρούνται «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, στο μέτρο που η αναγνώριση του καθεστώτος κοινωφελούς σωματείου δεν εξαρτάται, βάσει του εθνικού δικαίου, από την επιδίωξη μη κερδοσκοπικού σκοπού και, αφετέρου, ότι οι οργανώσεις ή ενώσεις οι οποίες αποσκοπούν στην επιτέλεση κοινωνικού έργου, δεν έχουν εμπορικό σκοπό και επενδύουν εκ νέου τα τυχόν κέρδη προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της οργανώσεως ή της ενώσεως συνιστούν «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στην προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων συμπεριλαμβάνεται η περίθαλψη χρηζόντων άμεσης βοήθειας ασθενών εντός ασθενοφόρου άμεσης βοήθειας από διασώστη/διασώστη βασικής εκπαίδευσης, η οποία καλύπτεται από τον κωδικό CPV [Common Procurement Vocabulary (κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις)] 75252000-7 (υπηρεσίες διάσωσης), καθώς και η ειδική διακομιδή με ασθενοφόρο, που περιλαμβάνει, πέραν της υπηρεσίας μεταφοράς, την περίθαλψη ασθενών εντός απλού ασθενοφόρου από διασώστη βασικής εκπαίδευσης επικουρούμενο από εθελοντή διασώστη, η οποία καλύπτεται από τον κωδικό CPV 85143000-3 (υπηρεσίες ασθενοφόρων), κατά το μέτρο που, όσον αφορά την εν λόγω ειδική

διακομιδή με ασθενοφόρο, διενεργείται πράγματι από κατάλληλα εκπαιδευμένο στις πρώτες βοήθειες προσωπικό και αφορά ασθενή ως προς τον οποίο υφίσταται κίνδυνος επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του κατά την ως άνω διακομιδή.

- 2) Το άρθρο 10, στοιχείο η', της οδηγίας 2014/24 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια, αφενός, ότι δεν επιτρέπει κοινωφελή σωματεία που αναγνωρίζονται από το εθνικό δίκαιο ως οργανώσεις πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας να θεωρούνται «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, στο μέτρο που η αναγνώριση του καθεστώτος κοινωφελούς σωματείου δεν εξαρτάται, βάσει του εθνικού δικαίου, από την επιδίωξη μη κερδοσκοπικού σκοπού και, αφετέρου, ότι οι οργανώσεις ή ενώσεις οι οποίες αποσκοπούν στην επιτέλεση κοινωνικού έργου, δεν έχουν εμπορικό σκοπό και επενδύουν εκ νέου τα τυχόν κέρδη προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της οργανώσεως ή της ενώσεως συνιστούν «μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

(υπογραφές)